

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIOR CERTIFICATE EXAMINATIONS/ NATIONAL SENIOR CERTIFICATE EXAMINATIONS

SESOTHO PUO YA TLATSETSO YA PELE (FAL)

PAMPIRI YA BOBEDI (P2)

2022

MATSHWAO: 70

NAKO: Dihora tse 2½

Pampiri ena e na le maqephe a 19.

DITAELO LE TLHAHISOLESSEDING HO MOHLAHLAHOBUWA

Pampiri ena e fupere tlhahisoleseding e latelang:

1. Bala ditaelo tsena ka hloko pele o araba dipotso.
2. O SE KE wa latella ho bala pampiri yohle. Tadima karolo e hlahisang dikahare tsa pampiri leqepheng le latelang, mme o tshwaye dinomoro tsa dipotso tse thehilweng dibukeng tseo o ithutileng tsona. Ka mora moo o bale dipotso tseo, o nto kgetha tseo o lakatsang ho di araba.
3. Pampiri ena e arotswe dikarolo TSE NNE, e leng:

KAROLO YA A: Pale/Nobele/Novele (35)
KAROLO YA B: Tshwantshiso/Terama (35)
KAROLO YA C: Palekgutshwe (35)
KAROLO YA D: Dithothokiso (35)
4. Araba dipotso TSE PEDI feela, potso E LE NNGWE ho tswa dikarolong le ha e le DIFE TSE PEDI.

KAROLO YA A: PALE/NOBELE/NOVELE
Araba potso ya pale/nobele/novele eo o ithutileng yona.

KAROLO YA B: TSHWANTSHISO/TERAMA
Araba potso ya tshwantshiso/terama eo o ithutileng yona.

KAROLO YA C: DIPALEKGUTSHWE
Araba dipotso tsa dipalekgutshwe ka BOBEDI.

KAROLO YA D: DITHOTHOKISO
Araba dipotso tsa dithothokiso ka BOBEDI.

Sebedisa lenanennetefatso bakeng sa tataiso.
5. Latela ditaelo tse qalong ya karolo e nngwe le e nngwe ka hloko.
6. Nomora dikarabo tsa hao jwalo ka ha dipotso di nomorilwe pampiring ya dipotso.
7. Qala karolo KA NNGWE leqepheng LE LETJHA.
8. O eletswa ho sebedisa nako kamoo ho sisintsweng kateng: Sebedisa metsotso e 75 ho ngola karolo ka nngwe.
9. Ngola ka mongolo o makgethe o balehang.

LEQEPHE LA DIKAHARE

Leqephe lena le tla o thusa ho kgetha dipotso tseo o lakatsang ho di araba, ntle le hore o bale pampiri kaofela.

KAROLO YA A: PALE/NOBELE/NOVELE		
<i>Araba potso ya nobele/novele eo o ithutileng yona.</i>		
NOMORO YA POTSO	MATSHWAO	LEQEPHE
1. <i>Mahlale a kopane Lekwa</i>	35	5
2. <i>Bosweu ba Lehlwa</i>	35	8
3. <i>Sehlekehleke sa Deidro</i>	35	10
KAROLO YA B: TSHWANTSHISO/TERAMA		
<i>Araba potso ya tshwantshiso/terama eo o ithutileng yona.</i>		
4. <i>Sefi</i>	35	12
KAROLO YA C: DIPALEKGUTSHWE		
<i>Araba dipotso ka BOBEDI tsa dipalekgutshwe.</i>		
5.1 <i>'Pelo e ja serati'</i>	17	15
5.2 <i>'Ha e lale'</i>	18	16
KAROLO YA D: DITHOTHOKISO		
<i>Araba dipotso ka BOBEDI tsa thothokiso.</i>		
6.1 <i>'Ho thusang ho lla'</i>	19	18
6.2 <i>'Lefu la morena George VI'</i>	16	19

LENANENNETEFATSO:

Sebedisa lenanennetefatso lena ho nnetefatsa hore na e fela o arabile dipotso tse hlokehang.

KAROLO YA	NOMORO TSA DIPOTSO	PALO YA DIPOTSO TSE LOKELANG HO ARAJWA	TSHWAYA (✓)
A: PALE/NOBELE/NOVELE Dipotso tse kgutshwane	1–3	1	
B: TSHWANTSHISO/TERAMA Dipotso tse kgutshwane	4	1	
C: PALEKGUTSHWE Dipotso tse kgutshwane	5.1–5.2	1	
D: DITHOTHOKISO Dipotso tse kgutshwane	6.1–6.2	1	

ELA HLOKO: Etsa bonnete ba hore o arabile dipotso tse karolong TSE PEDI feela.

KAROLO YA A: PALE/NOBELE/NOVELE**POTSO YA 1: MAHLALE A KOPANE LEKWA – DN Katsie**

Kgetha mme o arabe Potso E LE NNGWE e itshetlehleng bukeng eo o ithutileng yona selemong sena.

Bala qotso ena ka hloko, o nto araba dipotso tse thehilweng paleng yohle.

TEMA YA A

Jwale o tsohile molota hape. O hemela hodimo, mme le ho utlwa ha a ikutlwe hore o ntse a bua haholo. 'Enwa o a mpapalla. Ke a bona o hopola hore bitso lena la ka la Hadibonwe Mananyetsa ke papadi. Na ha a tsebe hore ke hle ke nanyetse motho, mme ke be ke tjhople ke sa bonwa? Ke a bona ha a nnepe. Kgale ke nanyetsa phoofolo tse tsebe e lethwethwe hampe ho feta yena. Yena e ne e le mang? Kgidi, 5
banna kebekwa sena ho bonahala hore kgale se nkgukgunela ...

O, ke a bona jwale ... se ne se ntjehile ka dieta tsanene ka ho di hasanya. Se ne se nahana hore se bohlale ho mpheta? Se tlohele wena, se tla tholla ka sona seeta sane se le seng, hobane se seng ke se lahletse di ... kwana!!!'

Bosiung boo Mananyetsa a robala naheng. A tshaba ho kena metseng ya mapolasi, a re monna ha a bone habedi, esere mohlomong a boela a utswetswa tjelele ya hae. Le hlahlamang ha le ya madikelong a be a fihla ha habo, haufi le moo e leng motse wa Koppies kajeno. Tsatsi la bobedi a fihlile a be a kena motse ka lehare, a le shwahlahadi ya tjelele. A nwa hara motse ya eba morena, a reka jwala a sa tswa reka. 15

- 1.1 Diketsahalo tsa qotso ee di etsahala ka mora ketsahalo efe? (1)
- 1.2 Ke ntho efe E LE NNGWE e lokelang ho hlahella tlhekelong e teng qotsong ee? (1)
- 1.3 Qotsong ho thwe ... 'a re monna ha a bone habedi'. Ke eng eo Mananyetsa a neng a sa batle ho e bona hape? (1)
- 1.4 Monnamoholo Tlhoriso ke mophetwa wa (sehlooho/wa tlatsetso). Tshehetsa karabo ya hao ka lebaka. (2)
- 1.5 Boipuiso bo qotsong bo re senolela eng ka botho ba Mananyetsa? (2)
- 1.6 Lebotsi le sebedisitsweng polelong ee, le sebedisitswe ka sepheo sefe?
Na ha a tsebe hore ke hle ke nanyetse motho, mme ke be ke tjhople ke sa bonwa? (2)
- 1.7 Ketsahalo ya Mananyetsa ya ho nyahlatsa mokotla wa tjelele a ilo shebana le seeta e ne e bidietsa eng? (2)

- 1.8 Ke ketsahalo efe eo re ka reng e bontsha mothinya o sa lebellwang ka mora diketsahalo tsa qotso ee? (2)
- 1.9 Bolela hore polelo ena ke Nnete kapa Mafosi o be o tshehetse karabo ya hao ka lebaka. (2)
- Morero wa Mananyetsa wa ho rua o ile wa fela wa phethahala ka mora ho fumana mokotla wa tjhelete. (2)
- 1.10 Polelo e latelang e dumellana jwang le diketsahalo tsa qotso ee? (2)
- Matsatsi a tjhaba ka ho fapana. (2)
- 1.11 Na ho fetoha ha boitshwaro ba Mananyetsa ka mora ho fumana tjhelete ho amohelehile ho ya ka maemo a phedisano? (2)

MMOHO LE

Bala qotso ena ka hloko, o nto araba dipotso tse thehilweng paleng yohle.

TEMA YA B

Bosiu bo ne bo se bo tsofetse haholo, batho ba lla ka lehanana diphateng, ha Mananyetsa a fihla a kokota ha hae, lapeng, ka bohale bo tshabehang. A bua ntho di sa utlwahale. Leleme le hloleha ho paqama. Le ha ho le jwalo a le sothaka hampe feela: 'Madiieketseng ... hei, wena mof-sadi ke re mpulele monyako ... Ke ha mang moo ha o robtsetse?' Mosadi wa batho a tsoha a ya bula lehlafe. A kopana le motho monyako a thekesela e ka o palame sekepe. Mahlo a a tonne, mme a le mafubedu tlere! E ka a mokoko o nwele mahe, kapa wona mokoko o hatile leshala le lefubedu tlere! 5

Motho a itoma leleme, a makatsa bana: 'O kae mampsa ... mampsarwane elwa o reng o a mptsi-tsa ... pitsa ... O nkisha kwae, o kwae bo ... mo mptshe ...!' Motho a ja mosadi ka bohale a se na molato. 10

Mosadi a hlalosa hore o ile a ka a tswa ka tlung ho se hokae, ho ya batlela yena moeti eo mahleu, mme ho kgutleng ha hae a fumana a le siyo. Ha esale a eya ho fihlela hona jwale ha a eso bonahale. Le ha wa motona a ne a kgotshe hakaalo, kelellonyana ya tjhelete ya mo fihlela. A thekesela ho ya lebokoseng a le bula ... mokotlana a o hloka! 15

- 1.12 Mophetwa eo ho thweng ke moeti qotsong ee ke mang? (1)
- 1.13 Mokotla wa tjhelete oo ho buuang ka wona, o ne o ile wa phonyoha Sekgukguni jwang? (1)
- 1.14 Karaburetso e sebedisitsweng SERATSWANENG SA BOBEDI qotsong ee, e sebedisitswe ka sepheo sefe? (2)

- 1.15 O nahana hore ke lebaka lefe le entseng hore Mmadieketseng a se ke a lemoha hore Sekgukguni o utswitse mokotla wa tjhelete? (1)
- 1.16 Ke thuto efe eo mongodi a re rutang yona ka ketsahalo eo ho yona Mananyetsa a ileng a hana ho tla lapeng ha a bitsetswa moeti? (2)
- 1.17 Tshwantshanyo/papiso e sebedisitsweng polelong ee, e sebedisitswe ka sepheo sefe?
Eka a mokoko o nwele mahe. (2)
- 1.18 Anastrofi e sebedisitsweng polelong ee e sebedisitswe ka sepheo sefe?
A thekesela a ya lebokoseng a le bula ... mokotlana a o hloka! (2)
- 1.19 Ketsahalo ya hore bophelo ba Mananyetsa bo fetohile ha a se a fumane mokotla wa tjhelete, e thusitse jwang ntshetsopeleng ya pale ee? (2)
- 1.20 Sekaseka kamoo diketsahalo tse phethelang pale ena, di kgolwehang kapa di sa kgolwehang kateng. (3)

[35]

POTSO YA 2: BOSWEU BA LEHLWA – Sello Moroe

Bala qotso ena ka hloko, o nto araba dipotso tse thehilweng paleng yohle.

TEMA YA C

Ka elellwa hore Thabo o ile a mo rata haholo a bile a kgahlilwe ke yena. Athe Dineo yena o ne a sa mo natse le ho mo natsa. A thabela feela ho mo tseba. Re ile ra mo felehetsa jwalo re ikoqela ka moo Keresemese ena e leng monate kateng le nthwana tse ding tse ngata. Thabo o ne a rateha hantle feela, ka elellwa hore o ne a pomehile ka mona ka maratong, mme e ile ya e ba bothata ho buisana le Dineo ka tseo ra ba ra arohana. 5

Re ile ra fihla hae ho se ho phirimile. Ka fihla ka hlapa, ka apara hantle haholo, monahano wa ka o le ho Lerato eo ke neng ke dumela hore o ne a tuka ke kgalefo. Bohle ba ne ba dutse ka kamoreng ya phomolo ho qoqwa ho bile ho tshehwa ha monate. Ka dula le bona nakwana hoba ke hlape; ka tseba hore re tla robala kamoreng ya ho phomola hoba ntlo ya heso e ne e le kamore tse nne feela. 10

Ka hora ya bosupa ka jwetsa mme ka tsa mokete mme a ntumella ho ya teng. Ke ile ka siya Thabo a ikoqela le Diau; ka bona a hlile a kgotsofetse haholo ho feta ha a e na le nna, ka bona le hore ke ba menahano e tshwanang mme ba utlwana haholo. Hoba ke ba sadise hantle ka tsamaya ke se ke potlakile. Ke ile ka fihla habo Lerato. E ne e le metsotso e mehlano pele ho hora ya borobedi ...' 15

- 2.1 Ketsahalo eo ho yona Tshiu a ileng a qabana le Hlomi sekolong ha a ne a mmita tshwene, e re tsebela pele ketsahalang efe? (2)
- 2.2 Molwantshuwa ke ofe paleng ee? Tshehetsa karabo ya hao ka lebaka. (2)
- 2.3 Ho ya ka ditaba tsa qotso ee, o ka re Hlomi ke mophetwa wa semelo se jwang? (2)
- 2.4 Hlalosa kamoo tatolano e totobalang kateng ketsehalang eo ho yona, Hlomi le Lerato ba neng ba memelwa lenyalong la Tshiu le Puse. (2)
- 2.5 Ketsahalo eo ho yona Tshiu a kopang tshwarelo ho Hlomi e re bopela mothinya o sa lebellwang jwang? (2)
- 2.6 Ditaba tsa qotso ee, di re tsebisang ka tikoloho ya buka? (2)
- 2.7 Manolla kamoo ditaba tsa qotso di totobatsang kateng mehla ya pale ka kakaretso. (3)

MMOHO LE

Bala qotso ena ka hloko, o nto araba dipotso tse thehilweng paleng yohle.

TEMA YA D

'Tloo re kene Hlomi o tlo bona bomotswala ba ka, ke kgolwa hore ba tla thabela ho o tseba haholo. Ke kgale re o lebeletse, o diehile kae?' Re ne re se re lebile tseleng e yang kamorao ho ntlo jwale, ka seke ka mo araba, mme a tswela pele: 'Mme o ne a se a re ha o sa tla. O fihla moo re qetang ho bua ka wena ... Hlomi ke eng ha o thotse tjee? Molato ke eng?' Ke yena eo a ntshwara matsoho a bile a ema a ntjheba ka mahlong. 5

'Tjhe molato ha o yo Lerato, empa ho na le ho hong hoo ke ntseng ke ho nahana.' 'O nahana eng Hlomi, se etsang hore o thole hakaale?' 'Lerato ke bona e ka tulo ena ha e na ho re kgotsofatsa bobedi ba rona.' Ka bona a tiisa sefahleho ka ho makala, a bile a tjhesehella ho utlwa hore ke reng. 10

'Ke bolela hore ke ne ke lakatsa ha re ka ya dula moo ho phodileng re le babedi feela.' 'Ao Hlomi, o ne o batla re ye hokae bosiu bo bokaale? Le hona o a bona ke ntse ke sebetsa, mme ba tla ntlhoka kgafetsa; le teng o a bona re na le baeti, nke ke ka ba siya ba le bang.' 'Oh, ho bolelang hore ke tlilo sala ke le mong ha o ntse o sebetsa?' 15

'O tla sala o qoqa le bo mots ...' 'Lerato ke tlile ho mang moo?' 'Empa Hlomi ha o utlwisisise.'

- 2.8 Maele a latelang a dumellana jwang le diketsahalo tsa pale ee?
Pelo e ja serati. (2)
- 2.9 Polelo e latelang e totobatsa sehalo sefe sa Hlomi qotsong? Tshehetsa karabo ya hao ka lebaka.
Lerato ke tlile ho mang moo? (2)
- 2.10 Karohano ya Hlomi le Lerato nakong eo Lerato a hlokahalang, e etsa hore o ikutlwe jwang? Tshehetsa karabo ya hao ka lebaka. (2)
- 2.11 Dumellana le polelo e latelang ka ho e tshehetsa ka lebaka.
Diketsahalo tsa qotso ena di hanyetsana le mekgwa le ditlwaello tsa Basotho. (2)
- 2.12 Lewa la tlhlo dingolweng le hlahella jwang pading ee? (2)
- 2.13 Ntlhakemo ya mongodi ke efe malebana le ditlhare tsa setso paleng ena? Tshehetsa karabo ya hao ka lebaka. (2)
- 2.14 Hlalosa sepheo sa mongodi ka mophetwa ya bitswang Botjha paleng ena. (2)
- 2.15 Tshohla seabo sa Mmadito ntshetsopeleng ya diketsahalo paleng ena. (3)
- 2.16 Tshohla kamoo toro eo Hlomi a neng a e lore tlhekelong ya pale ena, e dumellanang kateng le pheletso ya yona. (3)

[35]

POTSO YA 3: SEHLEKEHLEKE SA DEIDRO – VT Masima

Bala qotso ena ka hloko, o nto araba dipotso tse tla e latela tse thehilweng paleng yohle.

TEMA YA E

Ka hora ya leshome hodima hlooho, Chikano a be a se a hata a kena kantorong ya Morigadiri Ramaqiti. Ha ba se ba fapanyetsane ka ditumediso tse monatjana, Ramaqiti a phaka ho kena ditabeng.

'Motswalle wa ka, Zero, o ntsetseditse a ntsebisa hore o a tla. Banna! Ke ntho e mpe hakaakang ee ya ho nyamela ha Thakadi. Na ke nnete, Mokolonele, hore tlhapikepe e kaa ka Thakadi tjee e ka hla ya nyamela feela tjee moyeng kapa hona metsing moo mme e se ke ya bonahala le ha e se e batlwa le ka disatalaete? 5

'Ke eo he e se e nyametse, morena,' ho araba Chikano.

'Ebe ho teng monyetla wa ho e fumana?'

'Monyetla wona o ka nna wa ba teng ha feela e sa ka ya qhibidiha ho fihlela e fetoha metsi.' 10

Ramaqiti a sheba Chikano ka leihlo le ntjhotjho, ho bonahala hore o thuisa ka thata tseo Chikano a qetang ho mmolella tsona.

'Ke a utlwa, Mokolonele. Empa e re ke o botse potso e nngwe: Na o kile wa utlwa ka mokgatlo o ipitsang "Bana ba Phiri?" ' 15

- 3.1 Chikano le Zero ba amana jwang ho ya ka diketsahalo tsa pale ee? (1)
- 3.2 Hlalosa hore ditaba tsa qotso ena di totobatsa Chikano e le mophetwa wa semelo sefe. (2)
- 3.3 Ho nyamela ha Thakadi ho thusitse jwang ntshetsopeleng ya pale ee? (2)
- 3.4 Kgetha karabo e nepahetseng ho tse ka masakaneng o be o tshehetse karabo ya hao ka lebaka. Mohanyetsi paleng ena ke ... (Katriena, Chikano, mobishopo Biala). (2)
- 3.5 Sesosa sa kgohlano e ne e le sefe ketsahalang eo ho yona Amanda a ileng a bolawa ka sehloho motseng wa Oshakati? (2)
- 3.6 Hlalosa leqheka leo Ramaqiti a ileng a le sebedisa ho phemisa Nasala teronko Bosothonia. (2)
- 3.7 Bolela hore polelo e latelang ke Nnete kapa Mafosi, o be o tshehetse karabo ya hao ka lebaka. (2)
- Ramaqiti e ne e le lemao le ntlhapedi. (2)
- 3.8 Tomatso e hlahella jwang ditabeng tsa qotso ee? (2)
- 3.9 Hantlentle, Chikano o ne a bolelang ka karabo ee ya hae e latelang, e ileng ya tshwenya Ramaqiti a ba a mo sheba ka leihlo le ntjhotjho? (2)
- 'Monyetla wona o ka nna wa ba teng ha feela e sa ka ya qhibidiha ho fihlela e fetoha metsi.' (2)
- 3.10 Manolla kamoo ditaba tsa qotso di totobatsang kateng mehla ya pale ka kakaretso. (3)

Boela o bale qotso e latelang ka hloko, o nto araba dipotso tse tla e latela.

TEMA YA F

Ka wona motsotso oo, Sister Ruth a lokolla kulo e le nngwe eo a neng a e lebisitse ho Chikano, empa eo ka lehlohonolo e ileng ya mo fosa ka dimilemetara di se kae. Chikano a elellwa hore Sister Ruth o ikemiseditse ho mmolaya e le hore a tle a seke a ntsha makunutu ao a seng a tseba ka ona, mme he o ne a ikemiseditse ho tela bophelo ba hae ho ena le hore a balehe a sa ka a bolaya yena Chikano. Eitse ha Chikano a re Sister Ruth o tla thunya hape, a makala ha a bona sethunya sa Sister Ruth se etswa matsohong a hae, athe se betsitswe ke tholwana e tswang sethunyeng sa moeti ya emeng monyako. Ha sethunya sa Sister Ruth se se se wele, moeti enwa wa mosadi a ipetsetsa ka tlong, mme a futuhela Sister Ruth ya neng a ntse a holoba fatshe ka sepheo sa ho nanabela sethunya sa hae se weleng. Ao! ya kupa jwale. Ditaubadi tsa pitikisana; tsa ngwapana; tsa tebelana ka ditebele le ka maoto, mese ya fereferella bosawana ba bile ba ntse ba lomanakaka. Kgabareng Sister Ruth a fumana monyetla wa ho lokolla setebele se matla se ileng sa kobesa ntshunyakgare ena ya mosadi hampempe, a ba a namalla hanyenyane.

- 3.11 Hlalosa kamoo diketsahalo tse qotsong di sa dumellaneng kateng le sebaka seo di etsahallang ho sona. (2)
- 3.12 Kgetha karabo e nepahetseng ho A–D, o be o nehelane ka lebaka la karabo ya hao. Ngola tlhaku e nepahetseng feela.
- Diketsahalo tse qotsong di re senola ...
- A Tharahano.
B Sehlohlolo.
C Mothipoloho.
D Phetelo. (2)
- 3.13 Hlalosa kamoo diketsahalo tse qotsong di re hlahisetsang mothinya o sa lebellwang kateng. (2)
- 3.14 Karaburetso e hlahellang ditabeng tsa qotso ee, e o thusa jwang ho utlwisisa diketsahalo tse qotsong? (2)
- 3.15 Mongodi o sebedisitse lewa lefe ho re senolela semelo sa Sister Ruth qotsong ee? Tshehetsa karabo ya hao ka lebaka. (2)
- 3.16 Ketsahalo eo ho yona Chikano a ileng a qetella a atlehile ho fumana Thakadi, e dumellana jwang le maele a reng, 'Letshwele le beta poho'? (2)
- 3.17 Tshohla kamoo lewa la ho hetla morao le hlahellang kateng ketsahalang eo ho yona Mphafudi a ileng a kwenehela mokgatlo wa Bana ba Phiri, mme a nya matsete ho baokamedi ba Chikano. (3)

[35]

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA A: 35

KAROLO YA B: TSHWANTSHISO/TERAMA**POTSO YA 4: SEFI – DJ Nkutha**

Bala qotso e latelang ka hloko, o nto araba dipotso tse thehilweng tshwantshisong yohle.

TEMA YA G

MMATSHELE:	Wa se ke wa bo boledisa he! O kae mmatao he kajeno?	
MOTAUNG:	O tla tla hosane. Ho sa ntse ho ena le kgoba eo a e lokisang lapeng la hae.	
MMATSHELE:	E ile yaba ha a sa o amela hanyane ka bothata boo?	
MOTAUNG:	Tjhe, ha a nkamela. Ke lekunutu.	5
MMATSHELE:	Hohang! O re ke hobaneng a sa o bolella, kapa o ile wa qabaqabana le yena?	
MOTAUNG:	Tjhe, ha re e so qabane, empa diketso tsa hae di mpha kgwao ya hore ha a sa le mahlong.	
MMATSHELE:	Ha ho se le qabantseng, ntho e jwalo ka basadi jwalojwalo?	10
MOTAUNG:	Ha o tla utlwa ditaba. Ho ile ha fihla mapolesa a mabedi mosebetsing kwana. Ka mohlomong o ile a hlabeha ka hobane a ne a nahana hore ke ilo kwallwa.	
MMATSHELE:	Ntle le qaka eo ha ho e nngwe?	
MOTAUNG:	Empa ke hobaneng ha o nkemelletse ka dipotso tjee? Ho na le seo o se fokisang, kapa se o se utlwetseng ka nna? O o bolelletse eng yena?	15
MMATSHELE:	Tjhe, ha re di tlohele tseo hobane di a o hlola.	
MOTAUNG:	Ho lokile le ha feela ke bona hore o imile ditaba. Lefu la pelo le tla o ja le o qete o le mong. Be! Ka ba ka hopola hape.	20
MMATSHELE:	Ntsha sephuthelwana se sefubeng sa hao re se abelane Motaung wa ka.	
MOTAUNG:	Empa kajeno o fetohile. Ke bala ditaba tse fapaneng sefahlehong sa hao mona.	

- 4.1 Motswalle wa Motaung eo Mmatshale a buang ka yena qotsong, ke mang? (1)
- 4.2 Sebapadi seo o se boletseng ho potso ya 4.1 ke sa mofuta ofe tshwantshisong ee? Tshehetsa karabo ya hao ka lebaka. (2)
- 4.3 Ke sefe sena seo Mmatshale a reng Motaung o a se boledisa? (1)
- 4.4 Hobaneng mongodi a kgethile ho pheta lentswe lena, 'he' puong e latelang ya Mmatshale? (1)
- Wa se ke wa bo boledisa **he**! O kae mmatao **he** kajeno? (2)
- 4.5 Pele ho ditaba tse qotsong, ke sefe seo Mmatshale le Motaung ba neng ba tshwana ka sona menahanong ya bona? (2)

- 4.6 Dipuo tsa Mmatshale qotsong ena di bidietsang? (2)
- 4.7 Lebitso la terama ena, 'Sefi', le nyallana jwang le ketsahalo e qotsong ya mapolesa a ileng a fihla ho Motaung mosebetsing? (2)
- 4.8 Tshohla tomatso e qotsong. (3)

MMOHO LE

Boela o bale qotso e latelang ka hloko, o nto araba dipotso tse thehilweng tshwantshisong yohle.

TEMA YA H

MOTAUNG:	<i>Fok de gaim.</i> Hei lona <i>eintlik</i> le pheha neng? Ho neng le bua ka nna moo? Hei, hei wena, ha eka o Tiisetso, o batlang moo? Eo ya motsho hoo ekang o a loya ke mang? Hei, wena o motsho, o mang o mobe?	
NKEPE:	<i>(A tshohile.)</i> Ke-ke-ke—e	5
TISETSO:	Ke Nkepe wa ntate Raboditse ntate.	
MOTAUNG:	<i>(A mo jabela.)</i> Ha ke a re ke batla toloko wena. O Nkepe wena? Tjhe ha o a nka fatshe, ngwana lekgala o tsamaya ka lekeke. <i>(A sheba Tiisetso.)</i> Tsamaya le wena. O tlohele ho ntshalaka morao. Ha re ye, re lebe hae.	10
NKEPE:	Re kene sekolo le yena ntate Motaung.	
MOTAUNG:	Ha ke tshware kgang le bana wena o tshabehang. Ha ke mphophotha nna. Wena o pasitse, wena o feitse, ke sekolo se jwang seo se amohelang bohle? O moshogi, o loya jwalo ka ntatao. Tsamaya, <i>gaan</i> .	15
NKEPE:	Ke ilo bolella ntate. O tla o supisa. Ka nnete o tla supa motse o nang le jwala. O tla o qetela hodima o se o ntse o fedile tjena.	
MOTAUNG:	Ke tla supa ha Mmatshale, ke wona motse o nang le jwala. <i>(A sheba Tiisetso.)</i> wena ha eka o tshereane tjee? Ha re tsamaye. O nahana hore nna Sebata ke je eng? <i>(Ba tsamaile nakwana mme ha ba le mmileng, difatjaneng tse haufi le borokgo, Motaung o lekile ho beta Tiisetso empa a tea kalala.)</i>	20

- 4.9 Hobaneng mongodi a kgethile ho sebedisa puo eo e seng ya Sesotho puong ya Motaung qotsong? (2)
- 4.10 Ke kgohlano ya mofuta ofe e hlahellang qotsong ee? Tshehetsa karabo ya hao ka lebaka. (2)
- 4.11 Ke ketsahalo efe qotsong e bakang hore ditaba di rarahanane le ho feta? (2)
- 4.12 Diketsahalo tse qotsong ena o ka re di totobatsa mehla efe? Tshehetsa karabo ya hao ka lebaka. (2)

- 4.13 Semelo sa Motaung se seng se fetohile, se senolwa jwang ke dipuo tsa hae qotsong ee? (2)
- 4.14 Polelo e latelang e dumellana jwang le diketsahalo tsa tshwantshiso ee?
Tjhe ha o a nka fatshe, ngwana lekgala o tsamaya ka lekeke. (2)
- 4.15 Tatolano e sebedisitsweng puong ena ya Motaung e o thusa jwang ho utlwisisa seo a se buang?
Wena o pasitse, wena o feitse, ke sekolo se jwang seo se amohelang bohle? (2)
- 4.16 Tshohla kamoo mongodi a sa fihlellang lewa la tlholo dingolweng kateng tshwantshisong ena? (3)
- 4.17 Na mongodi o phethetse tshwantshiso ee hantle? (3)

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA B: 35

KAROLO YA C: DIPALEKGUTSHWE

Araba POTSO ya 5.1 le POTSO ya 5.2

POTSO YA 5: PELO E JA SERATI – ME MAKHAPA LE BA BANG**5.1 'PELO E JA SERATI' – NA Mpembe**

Bala qotso e latelang ka hloko, o nto araba dipotso tse thehilweng palekgutshweng yohle.

TEMA YA I

'Ke kgathetse ke merusu le dipolayano tse etsahalang mona ditekesing. Ha e le hantle, ha se nna feela ya kgathetseng, setjhaba sohle sa motse ona wa heso se utlwile, ho lekane. Taba ena ya hore Makgisa a ferekanye kgwebo ya rona tjena, e tlamehile ho fihlela bokgutlo. Ke kgale re mo tshaba le ho mo thothomella, ho lekane. Ho ka mpa ha shwa nna ho na le hore ho shwe batho ba se nang molato jwalo ka ha ho se ho ntseho etsahala. Ke tla hle ke iteanye le yena Makgisa, ke mo hlokomedise hore jwale o mphihlile. E, ke tla hle ke e late letailane. Ke kgale le benya, re fetlama, ho lekane.' Ke Mahaila eo, a bua a le mong. 5

Ka mora hore Mahaila a itete sefuba sa ho tadimana le Makgisa, a epa pitso ya borathepa ka sepheo sa ho utlwa maikutlo a bona mabapi le dipolao tse sehloho bapalaming ba ditekesi tsa bona. Letsatsi la kopano la fihla bohle e le malalaalaotswe. Sememo sa kopano se ne se hlakisitse ditaba tsa kopano eo ka botlalo. Sena se ile sa etsa hore ditho di tle di itokiseditse ho tla fumana tharollo ya moshwelella. Mahaila o ne a nepile ha a re setjhaba se kgathetse ke boemo bona ba ditaba. 10 15

- 5.1.1 Baphetwa ba hlahellang qotsong ena ba amana jwang? (1)
- 5.1.2 Hlalosa sesosa sa kgohlano palekgutshweng ena. (2)
- 5.1.3 Ke dintho dife TSE PEDI tse lokelang ho hlahella tlhekelong tse teng qotsong ee? (2)
- 5.1.4 Diketsahalo tse qotsong di re totobaletsa ... (tlhekelo, sehlohlolo, tharahano) palekgutshweng ena. Tshehetsa kgetho ya hao ka lebaka. (2)
- 5.1.5 Hlalosa semelo sa Makgisa o ipapisitse le diketsahalo tsa palekgutshwe ena. (2)
- 5.1.6 Ebe thuto eo mongodi a lekang ho e fetisetsa ho babadi ka diketsahalo tsa palekgutshwe ee ke efeng? (2)

- 5.1.7 Kgetha karabo e nepahetseng ho A–D, o be o nehelane ka lebaka la karabo ya hao.

Boitshetleho bo ikutlwahatsang palekgutshweng ena yohle ke ba ...

- A meharo (2)
B qhwebeshano
C tlatlapo
D twantshano

- 5.1.8 Ebe diketso tsa Makgisa di a amoheleha maemong a matle a phedisano? Tshehetsa karabo ya hao ka lebaka. (3)

- 5.1.9 Na diketsahalo tsa palekgutshwe ee, di a kgolweha? Tshehetsa karabo ya hao ka lebaka. (3)

MMOHO LE

5.2 'HA E LALE' – ME Makhapa le ba bang

Bala qotso e latelang ka hloko, o nto araba dipotso tse thehilweng palekgutshweng yohle.

TEMA YA J

'Molemo ke hore re tlohele taba ena Sankutu. Ke bona hore re tloha re fapana ka mantswe ho sa hlokahale. Ha e le Sofia yena, ke a mo nyala.' Ba arohana jwalo Setolotolo le Sankutu. Sankutu o leba ha hae a ntse a bua a le mong: 'Ha ke re fara! Setolotolo o ilo tjodietsa mosadi ka hore ke dumellana le yena ka mabaka. Ha o utlwe a se a na le pelaelo ya hore ke kopana le mosadiae 5
kaekae ho tshelana moya o kgahlano le ditaba tsa hae? Akga, ha ke na taba le yena. A ka nna a e nka ka moo a e nkang, feela nnete yona, ke mo jwetsitse.'

Setolotolo le yena a sala a komakoma ka pelo. Taba ya hore Sankutu a kgeme le Matlhoriso ya hla ya mo belaela e le ka nnete. A qala ho itshwarisa 10
mathata a ho kata Sankutu le Matlhoriso. O ne a tla ba kata hokae hobane Sofia le yena o batla tlhokomelo? Ho seng jwalo, e kaba yena Sofia, wa pele wa ho tlola terata. Mehopolo ya hae ya ferekana, a tshoha le hore mohlomong le yena Sofia, o teng ya ntseng a mo kenya moya o mobe wa hore a se inehele sethepung. A bona ho le molemo hore a hle a qete ditaba le 15
yena pele a ya hae tsatsing leo.

- 5.2.1 Bolela ho tshwana ha maikutlo a Sankutu le a Matlhoriso mabapi le taba ya Setolotolo ya ho nyala sethepu. (1)
- 5.2.2 Ke mophetwa ofe wa tlatsetso ya neng a lokela ho kgutlisetswa ngakeng? (1)
- 5.2.3 Ke lebaka lefe le ka sehloohong le neng le susumetsa Setolotolo hore a batle ho nyala sethepu? (1)

- 5.2.4 Matlhoriso ke ... (molwantshi, mohlohleletsi, mohanyetsi) palekgutshweng ena. Tshehetsa karabo ya hao ka lebaka. (2)
- 5.2.5 Hlalosa kamoo phoqo e hlahellang kateng palekgutshweng ena. (2)
- 5.2.6 Ho ya ka ditaba tsa palekgutshwe ee, kganyetsano e hlahella ka tsela efe dipakeng tsa sethepu sa kgale le sa mehleng ya kajeno? (2)
- 5.2.7 Bolela hore polelo e lateng ke Nnete kapa Mafosi, o be o nehelane ka lebaka la karabo ya hao.
- Sankutu ke mophetwa ya ntlhanngwe. (2)
- 5.2.8 Maele a latelang a dumellana le ketsahalo efe palekgutshweng ee?
- 'Le pele di na le baji.' (2)
- 5.2.9 Mongodi o sebedisitse lewa lefe moo re bonang Sankutu a bua a le mong? Bohlokwa ba lona ke bofe palekgutshweng ee? (3)

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA C: 35

KAROLO YA D: DITHOTHOKISO

Araba POTSO ya 6.1 le POTSO ya 6.2.

POTSO YA 6

6.1 Bala thothokiso ena ka hloko, ebe o araba dipotso tse tla e latela.

HO THUSANG HO LLA – PM Ramathe

1	Jo, le letsho leru,
2	Ru la ho aparela tsa Ramathe dikgutsana,
3	Ru la ho ntshofatsa tsa Ramathe dibopuwa,
4	Jo! Le letsho leru.
5	Jo! Bana ba ha Ramathe ho lla,
6	Ba llela thatohatsi kgorula
7	Menyepetsi e keketla ba sitwa ho thola,
8	Empa ho thusang ho lla.
9	Robala hle Tau phomola Sebata,
10	Mosebetsi bohola o o phethile Thokwa lekakuba,
11	Phomola hle, Tau phomola Sebata,
12	Robala ka kgotso kgorula Taung.

- 6.1.1 Nehelana ka lentswe le bontshang poeletsomodumo (1)
MOLATHOTHOKISONG WA 4.
- 6.1.2 TEMANATHOTHOKISONG ya pele qolla molathothokiso o bontshang (2)
lentswe le honyeditsweng, o be o bolele lentswe lena.
- 6.1.3 O utlwisisa eng ka se bolelwang ke sethohokisi (2)
MOLATHOTHOKISONG WA 1?
- 6.1.4 Phetapheto e sebedisitsweng MELATHOTHOKISONG ya 2 le 3 e (2)
sebedisitswe ka sepheo sefe?
- 6.1.5 Qolla mantswe A MABEDI TEMANATHOTHOKISONG ya pele a re (2)
tiisetsang hore sethohokisi se fela se bua ka bana ba Ramathe.
- 6.1.6 Sethohokisi ha se bua ka 'ru la ho aparela' se totobatsa maikutlo afe (2)
ho wena? Tshehetsa karabo ya hao ka lebaka.
- 6.1.7 Lekgotso le MOLATHOTHOKISONG wa 5 le sebedisitswe ka sepheo (2)
sefe?
- 6.1.8 Molemo wa enjambamente e sebedisitsweng (2)
MOLATHOTHOKISONG wa 6 ke ofe?
- 6.1.9 Ke mokgabisopuo ofe o sebedisitsweng MOLATHOTHOKISONG (3)
WA 12? Tshehetsa karabo ya hao ka ho nehelana ka lentswe le
tiisang seo o se buang.

MMOHO LE

6.2 Bala thothokiso ena ka hloko, ebe o araba dipotso tse tla e latela.

LEFU LA MORENA GEORGE VI – KE Ntsane

- 1 Ra bona ka tsietsi le tlokotsi ho atafala,
- 2 Ra bona ka letsatsi ho ema molebe,
- 3 Ra bona fatshe le tjha le omella bohlaswa,
- 4 Yare le theoaha rothodi la lehodimo,
- 5 La theoaha le le ditaba manyofonyofo,
- 6 La theoaha le kentse lerumo ka kobong,
- 7 E,e ile e siile mahlomola kgosi
- 8 Llo sa bana ba Fitori sa hlaba hole,
- 9 Sa utlwahala hare ho Afrika tshong ba difate,
- 10 Merung ya tau le Phiri, dibata;
- 11 Sa utlwahala tsebeng tsa Lisbeta, ngwana Kgosi.

- 6.2.1 Nehelana ka mantswe A MABEDI a latolanang MOLATHOTHOKISONG wa 7. (2)
- 6.2.2 Bolela hore phetapheto e diehisitsweng e fumanwa melathothokisong efe ka hara qotso? (1)
- 6.2.3 Ke dintho dife TSE PEDI tse neng di bidietsa lefu la Morena George VI MELATHOTHOKISONG ya 1–3? (2)
- 6.2.4 Lentswe 'lerumo' molathothokisong wa 6 le qholotsa maikutlo afe ho wena? Tshehetsa karabo ya hao ka lebaka. (2)
- 6.2.5 Lebitsomamarane le sebedisitsweng MOLATHOTHOKISONG wa 5 le sebedisitswe ka sepheo sefe? (2)
- 6.2.6 Phetelletso e sebedisitsweng MELATHOTHOKISONG ya 8 le 9 e sebediswe ka sepheo sefe? (2)
- 6.2.7 Ke sebetsa sefe sa bothothokisi se sebedisitsweng MELATHOTHOKISONG ya 1, 2 le 3? Sethothokisi se se sebedisitswe ka sepheo sefe? (3)
- 6.2.8 Tshohla kamoo lentswe 'manyofonyofo' le lokelang kateng molathothokisong wa 5? (3)

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA D: 35
MATSHWAO A PAMPIRI YOHLE: 70

